

Ordforklaring

Aksellast:

Den totale last på et kjøretøys aksel.

Avrettingslag:

Sjikt av egnede masser for avretting (utjamning) av grovt bærelag før utlegging av slitelag.

Breddeutvidelse/breddeøkning:

Utvidelse av veien hvor hele veien inkl. utvidelsen har full bæreevne.

Byggeplan:

Detaljert veiplan som beskriver hvordan en ny vei eller en ombygging av eksisterende vei skal gjennomføres. Planen kan også benyttes som et grunnlag for et anbud.

Bæreevne:

Den aksellast en vei kan tåle, vurdert med grunnlag i sannsynlighet for deformasjon ved bruk. Bæreevnen vil variere med ulike tider av året, og er svakest ved teleløsning og når bløtt. Nødvendig bæreevne vurderes ut fra aksellast, trafikkintensitet, vedlikehold og veiens forventede levetid (tid inntil det er nødvendig å forsterke bæreevnen).

Bærelag:

Det øverste laget under veidekket (slitelag og evt. avrettingslag). Hovedfunksjonen til bærelaget er å oppta spenninger knyttet til ringtrykket og å fordele laster til underliggende lag. Se også forsterkningslag.

Dmax:

Maksimal kornstørrelse i mm.

Drensrøft, lukket:

Drensrøft fylt med filtermateriale og ev. med drensrør for samling og bortledning av vann fra vei, skråning og undergrunn (drensvann).

Dypsprengning:

Løssprengning av fjell til et bestemt nivå under teoretisk planum.

Ensgradert masse:

Materiale av naturgrus eller knust fjell med liten variasjon i kornstørrelsen.

Erosjon:

Utgraving (slitasje) forårsaket av naturen, så som vann, vind m.m.

Fastmerker:

Markører som skal tjene som kontrollpunkter under og etter anleggsperioden. Fastmerkene settes opp utenfor det området som blir berørt av byggearbeidet.

Fh:

Er i denne forbindelsen fyllingshøyde fra planum til toppslitelag i veiens senterlinje.

Fiberduk:

Permeabel filtet eller vevet tekstilduk som hovedsakelig brukes til filter og til separasjon av dårlige og gode masser. Visse duker har også en armeringsfunksjon (geoduk). Betegnelsen geotekstil og fiberduk benyttes ofte om hverandre.

Filterlag:

Lag av filtermateriale. Normalt nederste laget i overbygningen, som et separerende og drenerende lag mellom planum og forsterkningslaget. Er i dag normalt erstattet av fiberduk.

Finpukk:

Knust steinmateriale med sortering innenfor området 4-22 mm, f.eks. 11-16 mm.

Fjell, knust:

Bærelagsmateriale av velgraderte, knuste berg og steinmaterialer (>60 mm) med øvre nominelle kornstørrelse i området 16-63 mm.

Forsterkningslag:

Lag i veiens overbygning, under bærelag. Hovedfunksjonen er å fordele trafikkbelastningen slik at undergrunnen ikke overbelastes. Se også bærelag.

Friksjonsjordart:

Grovkornige jordarter (sand og grovere) der størstedelen av jordartens skjærstyrke skyldes friksjon.

Fylling:

Kunstig utført(e) lag av løsmasser over opprinnelig terreng.

Fyllingsfot:

Der fyllingen treffer opprinnelig eller utplanert terreng.

Fyllingshøyde:

Vertikal høydeforskjell mellom veikant og fyllingsfot.

Geometrisk utforming:

Kurvatur i horisontal- og vertikalplanet, stigning, fall, utforming av veibane, skråning og grøfter.

Geonett:

Nett av syntetisk materiale med hovedfunksjon armering av veier, plasser, fyllinger og forbedring av særlig bæresvak grunn.

Geosynteter:

Fellesbetegnelse på geotekstiler, geonett og geomembraner.

Geotekstil:

Se fiberduk.

Grensekurver:

Begrensningskurver for normalt tillatte korngraderinger.

Grunnsprengning:

Løssprengning av fjell til teoretisk planum.

Grunnvann:

Fritt bevegelig vann som finnes i grunnen, fra det nivå alle porer og sprekker er fylt med vann.

Grus:

Naturlig forekommende steinmateriale hvor grusfraksjonen (2-60 mm) er den dominerende.

Hovedplan:

Overordnet veiplan med avklaringer om valg av veitrase og veistandard for hovedveinettet i et område.

Humus:

Organisk materiale (delvis nedbrutte plante og dyrerester) i jord og steinmaterialer (oftest i øvre del av jordprofilen).

Høybrekk:

Overgang fra stigning til fall i vertikalplanet, bakketopp.

Jordprøve:

En eller flere prøver av veibyggingmasser i laboratorium for å vurderes massenes egnethet ut fra kornfordeling, kornform og mekanisk styrke.

Kjørebane:

Den delen av veibredden som er beregnet for trafikk, dvs. veibredde minus veiskuldre.

Kjøring med lass (lassretning):

Den kjøreretning på veien hvor det kjøres med fullt opplastet kjøretøy. For landbruksveier legges tømmertransport til grunn. Altså å kjøre med tom bil inn til en snuplass (returretning), for så å lesse opp bilen med tømmer som skal fraktes ut av veinettet (lassretning). Skal veien brukes til transport med lass i begge retninger, skal begge retninger regnes som lassretning!

Kjøring uten lass (returretning):

Den kjøreretning på veien hvor det kjøres med kjøretøy uten lass. For landbruksveier legges tømmertransport til grunn. Altså å kjøre med tom bil inn til en snuplass (returretning), for så å lesse opp bilen med tømmer som skal fraktes ut av veinettet (lassretning). Skal veien brukes til transport med lass i begge retninger, skal begge retninger regnes som lassretning!

Kornfordeling:

Kornstørrelsens fordeling i et steinmateriale. Se kornfordelingskurve.

Kornform:

Karakteristikk av et steinkorns form (rundt, kubisk, langstrakt eller flisig) etter forholdet bredde/tykkelse og forholdet lengde/tykkelse.

Kornfraksjon:

Del av steinmateriale hvor kornstørrelsen i sin helhet ligger innenfor to bestemte yttergrenser som gir navn til fraksjonen. Se også sortering.

Kornfordelingskurve:

Grafisk fremstilling av sammensetningen av steinmaterialer i en jordprøve etter kornstørrelsen.

Kult:

Knuste steinmaterialer med øvre nominelle kornstørrelse i området 90 - 500 mm, f.eks. 85 - 150 mm (se pukk).

Kulvert:

Vanngjennomløp på over 1 meter på tvers av veien med overliggende fylling og åpent inn- og utløp.

Kurvelengde:

Avstanden mellom tangentpunktet inn i kurven til tangentpunkter ut av kurven, målt i grader. Tangentpunktet er der kurven begynner og der den slutter.

Kurveradius:

Ved horisontalkurver er dette veikurvens radius målt i senterlinje stukket vei.

Lavbrekk:

Overgang fra fall til stigning i vertikalplanet, dalbunn.

Leire:

Kohesjonsjordart (finkornig jordart, der den vesentligste del av skjærstyrken skyldes at massene henger sammen kjemisk) med over 30 masseprosent materiale med kornstørrelse i leirfraksjonen (mindre enn 0,002 mm).

Massetak:

Område med løsmasser eller fjell som anlegges for uttak av veibyggingmasser.

Morene:

Naturlig forekommende steinmateriale som er transportert og avsatt direkte av en bre. Morene er gjerne usortert, dvs. at alle kornstørrelser kan være til stede.

Motfylling:

Opplag av masse for å sikre stabilitet i et område.

Møteplass:

Utvidelse av veibredden på vei, hvor utvidelsen har samme bæreevne som veien.

Nedbørsintensitet:

Nedbøren som faller på et areal i løpet av en tidsperiode, målt i l/s km².

Overbygning:

Den delen av veikroppen som er over planum. Overbygningen kan bestå av filterlag/fiberduk, forsterkningslag, bærelag og slitelag.

Overdekning:

Tykkelsen på veibyggingssmasse, bærelag og slitelag over en stikkrenne/kulvert.

Overflaterenne:

Åpen drenering på tvers av veien for å lede vekk overflatevann.

Overhøyde:

Oppfylling over prosjektert nivå for at resultatet etter setninger skal bli prosjektert nivå.

Overvannsledning:

Tette rør som fører overflatevann fra grøfter/samlekummer til naturlige avløp.

Planeringsbredde:

Den totale bredde av veien inkl. grøfter.

Planum:

Under underkant av dimensjonerende overbygning. Overflaten av underbygningen.

Planumslinjen:

Veiens senterlinje i planum.

Plastring:

Erosjonssikring av skråninger og grøfter mot utvasking ved bruk av stein e.l. og tørmuring.

Pukk:

Knust steinmateriale med sortering innenfor området 4-90 mm, f.eks. 32-63 mm.

Rsl:

Kurveradius i senterlinjen.

Ry:

Ytterkant av kurveradius. $R_y - R_i = \text{Veibredde inkl. skuldre}$. For landbruksveier gjelder $R_y - R_{sl} = \text{Minimum 2 m}$.

Ri:

Innerkant av kurveradius. $R_y - R_i = \text{Veibredde inkl. skuldre}$.

Sand:

Naturlig forekommende steinmaterialer hvor sandfraksjonen (0,06 - 2,0 mm) er den dominerende.

Sedimentasjonsgrøp:

Grøp hvor bunnen ligger 80-100 cm dypere enn innløpet på røret for at sand, slam osv. skal holdes tilbake slik at avleiring i stikkrenne/kulvert unngås.

Senterlinje:

Veiens midtlinje i lengdeprofilen.

Setning:

Jordmassenes evne til å pakkes (innta den tetteste struktur).

Siktanalyse:

Metode til bestemmelse av kornfordelingskurve ved sikting gjennom kvadratiske masker (nett) i enten duk eller en plater med definerte størrelser.

Siktkurve:

Kornfordelingskurve bestemt ved siktanalyse.

Silt:

Kohesjonsjordart (finkornig jordart, der den vesentligste del av skjærstyrken skyldes at massene henger sammen kjemisk) hvor siltfraksjonen (0,002-0,06 mm) er dominerende.

Skulder:

Felt mellom kjørebane og veikant (evt. fyllingstopp).

Slitelag:

Det øverste laget i et veidekke beregnet på å kunne oppta trafikk- og klimapåkjenning. Veidekkets sammensetning skal også bidra til å oppnå friksjon mot underlaget og komfort for de trafikkerende.

Snuplass:

Del av veikonstruksjonen beregnet for å snu biler/vogntog. Skal ha samme bæreevne som resten av veien.

Sortering:

Sikting av grus- og steinmateriale angitt ved nedre og øvre nominelle kornstørrelse.

Standplass:

Oppstillingsplass for taubane, vinsj og annet utstyr. Opplastingsplass for tømmerbil for lasting av tømmer. Skal ha samme bæreevne som resten av veien.

Steinmasser:

Løsmasser av naturlig forekommende stein og blokk, samt sprengt fjell.

Steinmateriale:

Fellesbetegnelse for naturlig oppdelt eller maskinelt knust bergartsmateriale som brukes ved veibygging, som sand, grus, kult, pukk m.f.

Stigning:

Uttrykkes i % eller 1: x dvs. (1 m vertikalt på x m horisontalt). Positive verdier er stigning. Negative verdier er fall.

Stikkrenne:

Stikkrenne er rør med diameter opp til 1000 mm fri åpning. Over dette regnes røret som kulvert til 2,5 m, da er røret regnet som bru.

Tangentpunktene:

Tangentpunktet er der kurven starter/slutter.

Telefarlig jordart:

Jordart som under frysing har evne til å trekke opp vann kapillært til frostsone.

Teleløsning:

Den perioden hvor telen går ut av veikroppen, og hvor bæreevnen er på sitt laveste. Varigheten av perioden omtales som teleløsningsperioden.

Terrenggrøft (overvanngrøft):

Åpen grøft langs veien utenfor skjæringstopp eller fyllingsfot for avskjæring og bortledning av vann.

Torvmark

Torvmark har minst 30 cm torvlag, men som ikke ser ut som ei myr på overflata. Arealet er ofte trebevokst.

Tverrfall:

Ensidig tverrfall: Oppbygging av ensidig sidefall (dosering) i horisontalkurver. Veien bygges opp med kuv i alle lag i veikroppen i kurver med liten kurveradius. For bilveiklassene gjelder dette for kurver med $R < 60$ m. Det er også aktuelt å anlegge veien med ensidig tverrfall når veien går i bratt lside (sikkerhetstiltak).

Tosidig tverrfall: Oppbygging av kuv, – senter av kjørebane er anlagt høyest, med jevn helning ned mot veikant (også kalt takfall). Veien bygges opp med kuv i alle lag i veikroppen på rettstrekninger og kurver med stor radius. For bilveiklassene gjelder dette for kurver med $R > 60$ m.

Tverrfall måles i %.

Tverrprofil:

Snitt av en vei vinkelrett på veiens midtlinje.

Tømmerbil:

Lastebil uten henger tilpasset transport av tømmer. Har vanligvis påmontert kran.

Underbygning:

Den del av veikroppen som er under planum og som består av uforedledede materialer.

Veikant:

Ytterst på veiens skulder.

Veibredde:

Kjørebane pluss veiskuldre.

Veidekke:

Den øverste del av overbygningen. Består vanligvis av et slitelag av velgradert grus. På vinterveier består veidekke av pakket snø og is.

Veifylling:

Se fylling. Brukes for å konkretisere at fyllingen er en del av en vei. En veifylling regnes som skråningen fra urørt terreng eller veiens planum til veiskulder.

Veikroppen:

Overbygningen og den planerte delen av underbygningen.

Veiskjæring:

Utgraving i opprinnelig terreng begrenset av skjæringsskråning og veiens planum.

Vekstjord:

Jord med slik sammensetning av mineralske og organiske materialer at den er godt egnet som dyrkingsmedium for planter.

Velgraderte materialer:

Materialer av naturgrus eller knust fjell som fyller spesielle krav med hensyn til korngradering, kornform og mekanisk styrke.

Velteplass:

Område (areal) beregnet for opparbeidelse og lagring av tømmer utenfor veiarealet.

Vendehammer:

Snuplass hvor hele kjøretøyet rygger eller kjører inn i en avkjøring på tvers av veien. For så ved kjøring eller rygging snur kjøreretningen.

Vertikalkurve:

Kurve i vertikalplanet (høybrekk/lavbrekk).

Vkl.:

Er en forkortelse for veiklasse.

Vogntog:

Lastebil med henger, som f.eks. tømmerbil med henger.

Årsflom:

Årsflommen beskrives med hvor mange år det i gjennomsnitt er mellom hver gang en bestemt flomvannføring overskrides. Beskrevet med retur-periode, f.eks. Q50, et gjentaksintervall på 50 år.